

नामांक				Roll No.		

No. of Questions — 16
No. of Printed Pages — 3

P—16—3—Sans. III

प्रवेशिका परीक्षा, 2010

संस्कृत — तृतीय पत्रम्

(संस्कृत साहित्य — गद्य-काव्य एवं रचना)

समय : 3 $\frac{1}{4}$ होराः

पूर्णांक : 40

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) प्रत्येकं प्रश्नस्योत्तरमुत्तरपुस्तिकायामेव देयम् ।
- (4) प्रत्येकं प्रश्नभागस्योत्तरं क्रमानुसारमेकत्रैव लेखितव्यम् ।
- (5) प्रथम प्रश्नस्य चत्वारः (i, ii, iii एवं iv) भागाः सन्ति । प्रत्येक भागस्य उत्तरस्य चत्वारः (अ, ब, स एवं द) विकल्पाः सन्ति । समुचित विकल्पस्य उत्तराक्षरं उत्तर-पुस्तिकायां निम्नलिखित तालिकां निर्माय एकस्मिन् स्थाने एव लेखनीयानि ।

प्रश्न क्रमाङ्कः	समुचित उत्तराक्षरम्
1. (i)	
1. (ii)	
1. (iii)	
1. (iv)	

1. (i) ध्वजः कुत्रारोहति ?
 (अ) मन्दिरे (ब) वंशस्याग्रे
 (स) गृहे (द) यमुनातीरे । $\frac{1}{2}$
- (ii) कीदृशः पुरुषः स्वपत्न्यापि त्यक्तो भवति ?
 (अ) शूरवीरः (ब) गुणवान्
 (स) कुलीनः (द) धनहीनः । $\frac{1}{2}$
- (iii) मूर्खाणां ह्युपदेशो भवति
 (अ) शान्तये (ब) हास्याय
 (स) प्रकोपाय (द) विनोदाय । $\frac{1}{2}$
- (iv) नार्याः परमं भूषणं किम् ?
 (अ) भ्राता (ब) भर्ता
 (स) मित्रम् (द) माता । $\frac{1}{2}$
2. को बभूव वर्धमानः ? 1
3. विलासः कुत्र निवसति स्मः ? 1
4. स्वभावेन निरपराधः कः आसीत् ? 1
5. के के भारतभूमेः महिमानं गायन्ति ? 2
6. शाखामृगाः मधुर फलानि दृष्ट्वा किमकुर्वन् ? 2
7. वृद्धः शशकः किमवदत् ? 2
8. वृद्धाः किं वदन्ति ? 2
9. (i) 'एध' धातोः लट् लकारे, मध्यम पुरुषस्य रूपाणि लिखत । 1
 (ii) 'तुद्' धातोः, लट् लकारे, प्रथम पुरुषस्य रूपाणि लिखत । 1
10. केषाञ्चित् पञ्च वाक्यानां संस्कृतेऽनुवादो विधेयः — $5 \times 1 = 5$
 (i) राजा से चोर छिपता है ।
 (ii) उपाध्याय विद्यार्थियों के साथ घूमता है ।
 (iii) वह उस ब्राह्मण के लिए धन देता है ।
 (iv) विद्यालय के चारों ओर पुष्प हैं ।
 (v) नर्मदा के तट पर विशाल वट वृक्ष हैं ।
 (vi) सभी पक्षी समुद्र तीर पर गये ।
 (vii) शक्तिधर की माता ने कहा ।
11. अधोलिखितयोः कथयोः एकस्य सारांशः संस्कृते हिन्दां वा लेखनीयः — 3
 (i) टिट्टिभसमुद्रकथा
 (ii) गर्दभो व्याघ्रचर्मणि ।

12. निम्न गद्यांशस्य ससन्दर्भ भावार्थो लेख्यः — $\frac{1}{2} + 1 \frac{1}{2} = 2$
 तत्र निर्मित नीड क्रोडे पक्षिणो निवसन्ति सुखेन । अथैकदा वर्षासु नीलपटलैरावृते नभस्तले धारासारैर्महती वृष्टिर्बभूव ।
13. अधोलिखित-पद्यांशस्य भावार्थो सप्रसङ्गं लेखनीयः — $\frac{1}{2} + 1 \frac{1}{2} = 2$
 आत्मनश्च परेषां च यः समीक्ष्य बलाबलम् ।
 अन्तरं नैव जानाति स तिरस्क्रियतेऽरिभिः ॥
14. अधोलिखितेषु गद्यांशेषु केषाञ्चित् त्रयाणां सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या — $\frac{1}{2} + 1 \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6$
 (अ) तच्छ्रुत्वाऽतीव व्याकुल हृदयः ससाध्वसम् आकारं प्रच्छाद्य वटतले चतुर्मण्डलावस्थानेनाऽवस्थितः । चतुर्मण्डलावस्थानं त्विदं-सिंह, सिंहानुयायिनः, काकरवाः, किंवृत्ताश्चेति । अथ तस्य करटक-दमनक नामानौ द्वौ शृगालौ मन्त्रिपुत्रौ भ्रष्टाधिकारौ सदानुयायिनावास्ताम् । तौ च परस्परं मन्त्रयतः ।
 (ब) अथ कदाचिद् पिङ्गलकस्यैव भ्राता स्तब्धकर्णनामा सिंह भ्रातुः दर्शनाय समयातः । स्तब्धकर्णं स्वानुजं समायान्तं दृष्ट्वा पिङ्गलकः प्रेम्णा स्वागतार्थं समुत्थितः । उपागतं भ्रातरं बाहूभ्यां परिष्वज्य पिङ्गलकोऽवदत्-भ्रातः ! अपि शिवं भवतः । अपि स्वस्थाः तेऽस्मत्परिजनाः ।
 (स) अस्त्युज्जयिनीवर्त्मप्रान्तरे प्लक्षतरुः । तत्र हंसकाकौ निवसतः । कदाचिद् ग्रीष्मसमये परिश्रान्तः कश्चित्पथिकस्तत्र तरुतले धनुः काण्डं संनिधाय सुप्तः । तत्र क्षणान्तरे तन्मुखाद् वृक्षच्छायापगता । ततः सूर्य तेजसा तन्मुखं व्याप्तमवलोक्य तद्वृक्षस्थितेन हंसेन कृपया पक्षौ प्रसार्य पुनस्तन्मुखेछाया कृता ।
 (द) तत राजापि खड्गमादाय तदनुसरणक्रमेण नगराद् बहिर्निजगाम । गत्वा च वीरवरेण रुदती रुपयौवन सम्पन्ना सर्वालंकारभूषिता काचित्स्त्री दृष्टा, पृष्टा च कात्वम् ? किमर्थं रोदिषि ? स्त्रियोक्तम् 'अहमेतस्य शूद्रकस्य राजलक्ष्मीः' ।
15. कस्याप्येकं विषयमवलम्ब्य स्वसंस्कृते निबन्धो लेखनीयः — 4
 (i) विद्याधनं सर्वधनप्रधानम्
 (ii) आचारः परमो धर्मः
 (iii) वर्तमान युगे स्त्री शिक्षा ।
16. स्वयं मनोजः इति मत्वा राजकीय प्रवेशिका संस्कृत विद्यालय, शाहपुरा-प्रधानाध्यापकाय रुग्णता विषये निहयस्य अवकाशाय प्रार्थनापत्रं लिखत । 3

अथवा

नगरपालिका प्रशासकाय परीवाद पत्रम् (शिकायती पत्र) लिखत ।